

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-1-122 (Birleşme)

Karar Sayısı : 02-81/945-391

Karar Tarihi : 26.12.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Mustafa PARLAK, Murat GENCER, Rifki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: E.Cenk GÜLERGÜN, Hilal YILMAZ, Salim AYDEMİR

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: - Pfizer Inc.
Temsilcisi: Av.Seçil ABALI,
Av.Sezin TURAN, Av. Melis BİŞKİN
Güllü Sok. No: 1 3. Levent 80630 İstanbul

D- TARAFLAR: - Pfizer Inc.
235 East 42. Street New York 10017 ABD
- Pharmacia Corporation
100 Route 206 North Peapack New Jersey 07977 ABD

E- DOSYA KONUSU: Pfizer Inc. ile Pharmacia Corporation'ın birleşmesine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 15.11.2002 tarih, 4894 sayı ve 11.12.2002 tarih, 5278 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 23.12.2002 tarih 2002-1-122/Öİ-02-ECG sayılı Birleşme Ön İnceleme Raporu, 24.12.2002 tarih, REK.0.05.00.00/137 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-81 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Pharmacia Corporation ile Pfizer Inc.'nin birleşmesi işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi olduğu, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratılmasına veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesine yol açmayacağından, söz konusu işleme izin verilmesinde bir sakınca bulunmadığı ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Pfizer Inc. (Pfizer)

Devralan taraf olan Pfizer'in faaliyetleri farmasötik ürünler, tüketici sağlık ve bakım ürünleri ile hayvan sağlığı ürünlerinin, geliştirilmesi, üretilmesi, pazarlanması ve satışlarıdır. Farmasötik ürünler başlığı altında; kardiyovasküler hastalıklar, bulaşıcı hastalıklar, merkezi sinir sistemi rahatsızlıkları, şeker hastalığı, ereksiyon bozuklukları, alerji ve artritler ile diğer rahatsızlıkların tedavisinde kullanılan reçeteli ilaçlar yer almaktadır. Ağrı kesiciler, göz ve cilt bakım ilaçları, soğuk algınlığı, mide ekşimesini tedavi edici ve uyku problemini giderici ilaçların da dahil olduğu ve reçetesiz satılan ürünler Pfizer'in "tüketici sağlık ve bakım ürünleri"dir. Hayvan sağlığı ürünleri ise; çiftlik ve kümes hayvanları ile evcil hayvanlarda parazitlere, bulaşıcı hastalıklara ve enfeksiyonlara karşı kullanılan ilaç ve aşıları, ayrıca diğer evcil hayvan ürünlerini içermektedir.

H.1.2. Pharmacia Corporation (Pharmacia)

Pharmacia'nın faaliyet gösterdiği alanlar, Pfizer'in faaliyet başlıklarının yanı sıra tüm kan testi sistemleri gibi teşhis ürünleri, ecza ve sözleşmeli imalat ürünleri ve biofarmasötik faaliyetleri kapsamaktadır. Pharmacia'nın farmasötik ürünler başlığının altında eklem romatizması, fazla çalışan mesane, parkinson, onkoloji, optalmoloji ve hormonal rahatsızlıklarda kullanılan reçeteli ilaçlar; tüketici sağlık ve bakım ürünleri başlığı altında sigaranın bırakılmasında, saç dökülmesi tedavisinde kullanılan reçetesiz ürünler, vitaminler, burun spreyleri ve mantar ilaçları; hayvan sağlığı ürünleri başlığı altında ise, çiftlik hayvanları ile evcil hayvanlar için ilaç ve yem katkı maddeleri bulunmaktadır.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. Ürün Pazarı

Tarafların her ikisinin de faaliyet gösterdiği alanlar reçeteli ve reçetesiz (tüketici sağlık ve bakım) insan sağlığı farmasötikleri ile hayvan sağlığı ürünleridir. Bu iki ana başlığın altındaki ilgili ürün pazarlarına ilişkin değerlendirmeye aşağıda yer verilmiştir.

H.2.1.1. İnsan Sağlığı Farmasötikleri

Farmasötik ürünlere ilişkin ilgili ürün pazarının belirlenmesinde, Anatomik Tedavi Sınıflandırması (ATC) başlangıç olarak esas alınmaktadır. ATC sistemi, birinci derecesi (ATC-1) en genel ve dördüncü derecesi (ATC-4) ise en detaylı olmak üzere 4 kategoriden oluşmaktadır. ATC sınıflandırmasının üçüncü derecesinin (ATC-3), ilaçların endikasyonlarına göre (hangi amaçla kullanıldıklarına göre) gruplandırılmasına imkan vermesi nedeniyle, bu derecenin ilgili pazar tanımlarının yapılmasında kullanılabileceği kabul edilmektedir. Ancak, belirli bir endikasyon kapsamında birbirinin yerine kullanılabilecek tüm ürünlerin doğru bir şekilde belirlenebilmesi için farmasötik ürünlerin daha yüksek veya daha düşük bir ATC sınıfı kapsamında veya birden fazla ATC sınıfı içinde analiz edilmesi gerekli olabilecektir.

Tarafların Türkiye'deki satışlarının 25 trilyon TL veya % 25 pazar payını aşan, dolayısıyla izne tabi olan ürün kategorilerinden tespit edilen ATC-3 sınıfı ürün grupları şunlardır:

C2A (katkısız antihipertansifler), C8A (katkısız kalsiyum antagonistleri), C10A (kolesterol ve trigliserid azaltıcı preparatlar), G4B (diğer ürolojik preparatlar), H4C (büyüme hormonları), J1C (geniş spektrumlu penisilinler), M1A (anti-romatizmal steroidler), N7D (Alzheimer tedavisinde kullanılan ürünler), S1E (miyotik ajanlar ve anti-glokom preparatlar) ve S1S (oftalmolojik cerrahi yardım ürünleri).

C2A Katkısız Antihipertansifler

Bu ilaçlardan, C2B ile birlikte bitkisel kaynaklı olmayan anti-hipertansif ilaçlarını kapsayan ve alfa blokörler adı altında da anılan C2A kategorisinde sadece Pfizer faaliyet göstermekte, Pharmacia'nın hipertansiyon ilaçları pazarında faaliyeti bulunmamaktadır. Fako ve Servier gibi rakip şirketler de söz konusu pazarda yer almaktadır.

C8A Katkısız Kalsiyum Antagonistler

Kalsiyum antagonistler, öncelikle hipertansiyon ve anjina tedavisinde kullanılan, katkısız ve kombine kalsiyum antagonist, katkısız ve kombine beta-blok ediciler, katkısız ve kombine ACE inhibitörleri, katkısız ve kombine anjiyotensin inhibitörleri, diüretikler ve alfa blok ediciler gibi ilaç grubuna dahildirler. Bu pazarda taraflardan sadece Pfizer faaliyet göstermektedir. Abbot, Bayer ve Nevzat gibi diğer ilaç firmaları da pazarda yer almaktadır.

C10A Kolesterol ve Trigliserid Azaltıcı Preparatlar

Taraflardan sadece Pfizer'in Türkiye'de pazarladığı ürünlerden olan C10A ilaçları, kolesterolü düşüren ilaçlardır. Pfizer-Merck & Co. ve Bristol-Myers Squibb bu pazardaki güçlü rakiplerdir.

G4B Diğer Ürolojik Preparatlar

ATC-3 seviyesinde çok geniş bir sınıfı oluşturan diğer ürolojik preparatların, ATC-4 seviyesinde sınıflandırıldığında; i) prostat hastalıkları ürünleri, ii) erektil fonksiyon bozuklukları ürünleri, iii) üriner inkontinans ürünleri ve iv) tüm diğer ürolojik ürünler şeklindeki ayrımı daha doğru olacaktır. Pfizer, bu kategorideki ürünlerden erektil fonksiyon bozukluk ürünlerini üretilip satmaktadır.

H4C Büyüme Hormonları

Normal seviyenin altında büyüme hormonuna sahip olan çocukların uzun kemiklerinin (üst bacak kemikleri gibi) uzamasına yardımcı olan bu ürünleri Pharmacia'nın yanı sıra Erkim, Lilly, Novo Nordisk ve Serono gibi birçok şirket üretmektedir.

J1C Geniş Spektrumlu Penisilinler

Dar spektrumlu antibiyotikler belirli bakteri türlerine, geniş spektrumlu antibiyotikler ise daha geniş bakteri türleri gruplarına karşı etkilidir. Bu nedenle değişik enfeksiyon hastalıklarının tedavisinde kullanılabilir. Geniş spektrumlu

penisilinler, özellikle enfekte eden bakterinin bilinmediği durumlarda gerekli olmaktadır.

Pfizer Türkiye’de sadece geniş spektrumlu penisilinlerin bir alt kategorisi olan flüokinolonları üretilip, satmakta; Pharmacia ise geniş spektrumlu penisilin pazarında faaliyette bulunmamaktadır. Söz konusu pazardaki rakipler, Bilim, Fako, Deva ve GlaxoSmithKline vb. şirketlerdir.

M1A Anti-romatizmal Steroidler

Romatizma, artirit, osteoartirit, kas-iskelet sistemi bozuklukları ve bu rahatsızlıklarla ilgili hafiften orta dereceye kadar ağrıların tedavisinde kullanılmaktadır. Pfizer Türkiye’de, Mesulid, Celebrex, Felden ve Felden Flash isimli ilaçların satışını yapmaktadır. Celebrex, Pfizer ve Pharmacia’nın ürünün promosyonu ile ilgili olarak "co-promotion" anlaşması imzalamış buldukları bir üründür. Pharmacia’nın bu kategoride, Celebrex dışında başka bir ürünü bulunmamaktadır.

N7D Alzheimer Tedavisinde Kullanılan Ürünler

Pfizer bu ürün pazarında Aricept adlı ürünü ile faaliyet göstermekte, Pharmacia’nın ise faaliyeti bulunmamaktadır. Pazarda Novartis gibi güçlü bir şirket bulunmaktadır.

S1E Miyotik Ajanlar ve Anti-glokom Preparatlar

Pharmacia Türkiye’de Xalatan adlı ürünü ile faaliyette bulunurken, Pfizer’in bu kategoride ürünü bulunmamaktadır. Ayrıca pazarda Merck&Co ve Nestle gibi rakipler de bulunmaktadır.

S1S Oftalmolojik Cerrahi Yardım Ürünleri

Pharmacia, Healon adlı ürünü ile bu pazarda faaliyette bulunmaktadır. Healon, katarakt ameliyatı, kornea nakli, glokom drenajı, retinal bağlama cerrahisi gibi göz cerrahisinde kullanılanılabilmektedir. Nestle ve İbrahim firmaları da bu kategorideki ürünlerle pazarda faaliyet göstermektedir.

H.2.1.2. Hayvan Sağlığı Ürünleri

Hayvan sağlığı ürünleri üç ana gruba ayrılmaktadır: Şifalı yem katkıları, aşılarda ve veteriner ilaçları. Geniş anlamda, beslenme yem katkıları ve hijyen ürünleri de hayvan sağlığı ürünlerinden sayılmaktadır. Tarafların her ikisi de veteriner ilaçları pazarında faal olup, Türkiye'deki faaliyetlerinin çakıştığı alan antibiyotik ürünleridir.

Antibiyotik ürünler başlığı altında, birçok değişkene bağlı olarak ilgili ürün pazarı tanımlı yapılabilmektedir. Bu değişkenler öncelikle aktif bileşen ve alınma yollarıdır. Aktif bileşen ilacın tedavi edici özelliğini belirleyen bir molekülü veya bir antibiyotik ilaçlar grubunu (makrolid, penisilin, tetrasiklin gibi) ifade etmektedir. İlacın alınma yolları ise enjeksiyon, ağızdan alınma, cilt yüzeyine uygulama gibi kullanım şekilleridir. Bunların yanında hayvanın türü (çiftlik hayvanları-ev hayvanları vs.) ve hayvanın üreme evresi (süt veren, vermeyen inek vb.) de pazar tanımının değişkenlerindedir. Buna göre, oldukça spesifik pazar tanımları yapılacak, ancak farklı gruplar arasındaki ikame ilişkisi bazı durumlarda dikkate alınabilecektir.

Bu çerçevede, tarafların veteriner ilaçları başlığı altındaki faaliyetlerinin etken madde, alınma yolu, hayvan türü ve iki ürün için (Orbenin ve Synulox LC) üreme evresi esas alınarak sınıflandırılmasına dayalı ilgili ürün pazarları aşağıdaki şekildedir:

- Enjekte edilebilen penisilin sınıfı antibiyotikler (Pfizer - Synulox RTU ve Clamoxyl LA),
- enjekte edilebilen aminoglikosid bazlı antibiyotikler (Pfizer- Combiotic RTU ve Combiotic-S),
- enjekte edilebilen flürokinolon bazlı antibiyotikler (Pfizer - Advocin),
- enjekte edilebilen tetrasiklin bazlı antibiyotikler (Pfizer - Primamycin, Primamycin LA ve Pan-Terramycin),
- oral penisilin sınıfı antibiyotikler (Pfizer - Synulox Tablet),
- süt vermeyen ineklerde penisilin bazlı topikal mastit tedavisi ilaçları (Pfizer - Orbenin),
- süt veren ineklerde penisilin bazlı topikal mastit tedavisi ilaçları (Pfizer - Synulox LC),
- enjekte edilebilen makrolid bazlı antibiyotikler (Pharmacia - Linco Spectin),
- enjekte edilebilen sefalosporin bazlı antibiyotikler (Pharmacia - Excenel),
- oral makrolid bazlı antibiyotikler (Pharmacia - Antirobe).

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Ürün taşıma maliyetinin yüksek olmaması ve fiyat denetimi sonucunda sağlayıcı seviyesinde rekabet koşullarının önemli farklılıklar göstermemesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırlarıdır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Bildirime konu işlem ile, Pharmacia'nın hukuki varlığı sona ererek, beher Pharmacia hisse senedi 1.4 Pfizer hissesi ile değiştirilecek ve işlem tamamlandığında Pfizer'in mevcut hissedarları, şirket hisselerinin yaklaşık olarak %77'sine, Pharmacia hissedarları ise yaklaşık %23'üne sahip olacaklardır. Görüldüğü üzere, işlem sonucunda Pharmacia varlığı sona erecek, Pfizer ise Pharmacia hissedarları ile birlikte kontrol edilecektir. Bu çerçevede, bağımsız bir teşebbüs olan Pharmacia'nın Pfizer bünyesine katılması işlemi, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi anlamında bir birleşmedir.

Pfizer ve Pharmacia Türkiye'de bağlı şirketleri vasıtasıyla faaliyette bulunmaktadır. Pfizer'in 2001 yılı Türkiye cirosu yaklaşık trilyon TL, Pharmacia'nın 2001 yılı Türkiye cirosu ise yaklaşık trilyon TL'dir. İnsan sağlığı ile ilgili olarak, C2A-Katkısız anti-hipertansifler, C8A-Katkısız kalsiyum antagonistler, C10A- Kolesterol ve trigliserid düşürücü preparatlar, G4B-Diğer ürolojik preparatlar ve N7D-Alzheimer tedavisi ürünleri pazarlarında Pfizer, H4C-Büyüme hormonları ve S1S-Oftalmolojik cerrahi yardım ürünleri pazarlarında ise Pharmacia Türkiye'de %25'in üzerinde pazar payına sahiptir. Dolayısıyla; tarafların ilgili pazarlardaki pazar payı ve ciroları toplamının 1997/1 sayılı Tebliğ'in, 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4. maddesinde belirtilen eşikleri aşması nedeniyle söz konusu işlem, izne tabi bir birleşmedir.

H.3.1. İşlemin İnsan Sağlığı Ürünleri Alanına Etkisinin Değerlendirilmesi

Yukarıda tanımlanan ilgili pazarların hiçbirinde tarafların faaliyetleri çakışmamaktadır. Bu durum aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1- İnsan Sağlığı Ürünlerinde Tarafların 2001 Yılı Pazar Payları

İlgili Ürün Pazarı	Pfizer'in Pazar Payı (%)	Pharmacia'nın Pazar Payı (%)	Pazardaki Diğer En Büyük Teşebbüsün Pazar Payı (%)
C2A Katkısız Anti-hipertansifler	-	10
C8A Katkısız Kalsiyum Antagonistler	-	8.5
C10A Kolesterol ve Triglicerid Düşürücü Preparatlar	-	27.2
G4B Diğer Ürolojik Preparatlar	-	15.1
J1C Geniş Spektrumlu Penisilinler	-	13.9
M1A Anti-romatizmal Steroid Olmayan İlaçlar	-	15.3
N7D Alzheimer Tedavisi Ürünleri	-	22.8
H4C Büyüme Hormonları	-	21.1
S1E Miyotik ve Antiglokom Preparatlar	-	38.6
S1S Oftalmolojik Cerrahi Yardım Ürünleri	-	55.4

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere, işlemin insan sağlığı ürünleri alanında yoğunlaşma artırıcı bir etkisi yoktur. Dolayısıyla işlem sonucunda herhangi bir pazarda hakim durum yaratılmadığı gibi, mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi de söz konusu olamayacaktır.

H.3.2. İşlemin Hayvan Sağlığı Ürünleri Alanına Etkisinin Değerlendirilmesi

Hayvan sağlığı ürünleri başlığı altında belirlenen ilgili pazarlarda tarafların faaliyetleri çakışmamaktadır. Pfizer, nispeten güçlü olduğu "süt veren ineklerde mastit tedavisi için kullanılan penisilin bazlı topikal antibiyotikler" ve "tetrasiklin bazlı enjekte edilebilen antibiyotikler" pazarlarında Bayer, Elanco, Intervet ve Sanofi gibi uluslararası şirketlerin rekabetine maruz kalmaktadır. Bu çerçevede, hayvan sağlığı ürünleri alanında da, işlem sonucunda hakim durum oluşmayacak ya da mevcut bir hakim durum güçlendirilmeyecektir.

I. SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında; Pharmacia Corporation ile Pfizer Inc.'nin birleşmesi işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratan veya mevcut bir hakim durumu güçlendiren ve bunun sonucunda ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran nitelikte bir birleşme olmadığına, dolayısıyla söz konusu işleme izin verilmesine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.